یادداشت

حاشیه‌ای بر مهریه یک میلیون شاخه گل سرخ

محمدکاظم خانجانی

● در مسند یک حقوق‌دان گزارشی از نحوه پرداخت مهریه یک میلیون شاخه گل یک خانم کرمانی را در خبرگزاری‌ها دیدم. مهریه این خانم به صورت یکجا و به‌گونه‌ای پرداخت شده بود که با وجود حسن‌نیت وی، چاره‌ای جز بذل و هبه و تلف آن وجود نداشت و از این جهت ایراداتی جدی بر ایفای دین وارد است. مهریه را می‌توان تعهدی مالی نامید که مرد در حین انعقاد عقد زوجیت به زن می‌دهد. این تعهد مالی یکی از الزامات در نکاح دائم یا موقت به شمار می‌آید و باید از نظر نوع، کیفیت و کمیت مشخص باشد. یکی از شرایط موضوع مهریه مالیت آن است به این معنی که آنچه موضوع مهریه قرار می‌گیرد باید دارای ارزش اقتصادی یا معنوی باشد. در پرونده فوق‌الذکر گل نیز دارای این وصف است و هر شاخه گل دارای ارزشی معین و مشخص است که وصف مال را به آن می‌دهد. عرف و بازار در قبال هر شاخه گل سرخ حاضر به پرداخت پول است و از این حیث مهریه قراردادن گل سرخ به خودی‌خود فاقد اشکال است. اما نکته مهمی که در این خصوص وجود دارد، توجه به ماهیت گل سرخ و فساد و نابودی سریع آن است به‌گونه‌ای که اگر گل در زمانی کوتاه به دست مصرف‌کننده واقعی خود نرسد، دارای ارزش مالی نبوده و ادای آن به این صورت، ادای دین به شمار نمی‌آید. در پرونده حقوقی حاضر زوج موظف

بوده است تا یک میلیون شاخه گل سرخ را به زوجه تحویل دهد و هدف و قصد نهایی از تعیین مهریه، وجود و پرداخت یک ارزش مالی بوده است. به بیان بهتر قصد آن بوده است تا زوج، مالی را به زوجه تملیک کند. این در حالی است که تحویل دفعی و یکباره یک میلیون شاخه گل سرخ به طور قطع امکان نقدشوندگی این حجم از گل را از بین می‌برد و بسیاری از گل‌ها بدون امکان ارائه در بازار فاسد می‌شوند که از ظاهر موضوع به نظر می‌رسد قصد و غرض نهایی زوج نیز دقیقا همین بوده باشد و سعی بر آن بوده تا با نوعی لجاجت از دسترسی زوجه به مال خودداری شود. بنابراین با درنظرگرفتن سوءنیت متعهد در نحوه ادای دین به‌گونه‌ای که ارزش و امکان نقدشوندگی کالای موضوع تعهد را با نحوه ادای دین خود از بین برده است، باید گفت که ایفای تعهد صورت نگرفته است و میزان مازاد گل‌هایی که امکان نقدشوندگی آنها وجود داشته است، همچنان بر ذمه زوج است. در این موضوع و در پرونده‌های مشابه به طور قطع شعب محترم اجرای احکام دادگستری می‌باید با درنظرگرفتن هدف و غرض از تعیین مهریه و همچنین با تأکید بر حفظ حقوق مالی زوجه، روند اجرا را به‌گونه‌ای هدایت کنند که حقوق مالی وی حفظ و تضمین شود و زوجه در شرایط دشوار انتخاب بین تلف یا بذل قرار نگیرد.

دستورالعملی برای کمک به بچه‌های زیر تیغ

عکس: میلاد پیامی

شهرزاد همتی: مطابق کنوانسیون جهانی حقوق کودک که ایران نیز به آن پیوسته است، مجازات برای جرمی که به دست فردی زیر ۱۸ سال حادث شده، معنا ندارد. ایران کنوانسیون حقوق کودکان سازمان ملل متحد را امضا کرده است. طبق این کنوانسیون، هر فرد زیر ۱۸ سال طفل محسوب می‌شود. در ایران اما به خاطر حساس‌بودن مسائل شرعی، وقتی متهم به ۱۸ سال می‌رسید، برای قصاص آماده می‌شد. هرچند ایران به کنوانسیون جهانی حقوق کودک پیوسته بود، اما از آنجایی که شرع و اسلام دختر ۹ساله و پسر ۱۵ساله را بالغ می‌داند، تمامی مجرمان زیر ۱۸ سال به قصاص محکوم می‌شدند. بااین‌حال، سال ۹۲ با اعمال ماده ۹۱ قانون مجازات اسلامی تا حدودی ورق برگشت. مطابق این ماده، در جرائم موجب حد یا قصاص، هرگاه افراد بالغ کمتر از ۱۸ سال، ماهیت جرم انجام‌شده یا حرمت آن را درک نکنند یا در رشد و کمال عقل آنان شبهه وجود داشته باشد، حسب مورد با توجه به سن آنها به مجازات‌های پیش‌بینی‌شده در این فصل محکوم می‌شوند.

تبصره- دادگاه برای تشخیص رشد و کمال عقل می‌تواند نظر پزشکی قانونی را استعلام یا از هر طریق دیگر که مقتضی بداند، استفاده کند.

قانونی که به درد بچه‌ها نخورد

اما با وجود اعمال ماده ۹۱، پرونده‌های مرتکبان به قتل زیر ۱۸ سال زیادی بودند که به قصاص منجر شدند؛ دلیل آن هم به گفته وکلا و فعالان حوزه حقوق کودک، این است که برداشت درستی از این ماده وجود ندارد و همین‌طور ارجاع مرتکب قتل به پزشکی قانونی ممکن است زمانی اتفاق بیفتد که فرد به بلوغ رسیده باشد. بر فرض فرد در ۱۶ سالگی مرتکب قتل شده و دستگیر می‌شود، اما ارجاع او برای اعمال ماده ۹۱ در ۱۹سالگی اتفاق افتاده که او به بلوغ رسیده است. همه اینها در کنار هم باعث شد جمعی از وکلا و فعالان حوزه حقوق کودک تصمیم بگیرند با کمک فراکسیون زنان مجلس، دستورالعملی را برای اعمال این ماده بنویسند تا به کمک ضابطان قضائی بشتابد؛ دستورالعملی که در ۱۴ ماده نوشته شده و حالا با تغییر مجلس معلوم نیست چه بر سرش خواهد آمد. سارا دماوندی، پژوهشگر حقوقی که در نوشتن این دستورالعمل همراهی کرده، در گفت‌وگو با «شرق» به بیان جزئیات این دستورالعمل پرداخته است. او دراین‌باره می‌گوید: «من از یک سال قبل شروع کردم یک‌سری رأی‌های بچه‌های زیر ۱۸ سال را که مرتکب قتل شده بودند، بررسی کردم تا ببینم دلایل مواردی که ماده ۹۱ نمی‌گیرند، چیست و اصلا استدلال قضات چیست. با بررسی‌های انجام‌شده، متوجه شدیم با چند مشکل مواجه هستیم؛ اول اینکه تعریف درستی از ماده ۹۱ وجود ندارد و درک ماهیت و حرمت عمل اصلا تعریف نشده است. به غیر از آن، ذهنیتی که خود قضات درباره ماده ۹۱ و افراد زیر ۱۸سالی که مرتکب قتل می‌شوند مثلا اینکه چه انگیزه‌ای دارند، نقشه کشیده‌اند، برنامه‌ریزی کرده‌اند، باعث می‌شد ماده ۹۱ نگیرند. مشکل عمده ما این بود که سال ۹۲ که این قانون تصویب شد، بعضی وقت‌ها تا سال ۹۵ بچه‌هایی که سال ۹۲ یا قبل از این تاریخ دستگیر شده بودند، تا سال ۹۵ به پزشکی قانونی فرستاده نمی‌شدند و اصلا ماده ۹۱ آنها اعمال نمی‌شد. وکلا اعتراض می‌کردند و بعد اینها را می‌فرستادند. مثلا پرونده‌ای در استان آذربایجان شرقی هست که من درگیرش هستم؛ مرتکب زیر سن قانونی سال ۹۲ دست به قتل زده و اواخر ۹۳ بعد از آمدن حکم قصاص، با اعتراض وکیل، به پزشکی قانونی و ماده ۹۱ رفته است. در این بررسی‌ها متوجه شدیم که سال ۹۶ وزارت دادگستری نشستی را برگزار کرده و در آن نشست درخواست کرده دستورالعملی برای اجرای ماده ۹۱ نوشته شود تا این دستورالعمل در کل کشور برای پزشکی‌های قانونی، قضات و بازپرس‌ها اجرا شود. خیلی از بازپرس‌ها اصلا با ماده ۹۱ آشنایی ندارند که بلافاصله بعد از دستگیری فرد زیر ۱۸ سال اولین کار این است که او را برای بررسی ماده ۹۱ به پزشکی قانونی ارجاع بدهند و بعد شروع به کارهای قانونی دیگر بکنند. بر اساس این ما دیدیم آنها دنبال دستورالعملی برای اجرای ماده ۹۱ هستند». وی در ادامه گفت: «سال گذشته صحبتی با خانم سیاوشی، نماینده مجلس پیشین کرده و جلسه‌ای با حضور دکتر فرهادی، معاون پارلمانی وزارت دادگستری، برگزار کردیم و درباره اینکه این دستورالعمل چگونه نوشته شود، در فراکسیون زنان صحبت کردیم. در نهایت گروهی تشکیل دادیم و چند نفر از استادان، وکلا و دانشجویان حقوقی دور هم جمع شدیم و دستورالعملی را نوشتیم. این گروه متشکل بود از دکتر مونیکا کولایی، استاد پزشکی قانونی، دکتر فرحبخش، وکیل دادگستری، دکتر رئیسی، حقوق‌دان و دکتر عباس شیری، حقوق‌دان. ما در ۱۴ ماده یک دستورالعمل نوشتیم. بار اول که ارسالش کردیم، یک‌سری اصلاحات برایمان فرستادند و بعد به کرونا خوردیم و بعد از عید ارسالش کردیم و سپس مجلس عوض شد و حالا هم هیچ اطلاعی از سرنوشتش ندارم».

پرونده‌های مرتکبان به قتل زیر ۱۸ سال زیادی بودند که به قصاص منجر شدند؛ دلیل آن هم به گفته وکلا و فعالان حوزه حقوق کودک، این است که برداشت درستی از این ماده وجود ندارد و همین‌طور ارجاع مرتکب قتل به پزشکی قانونی ممکن است زمانی اتفاق بیفتد که فرد به بلوغ رسیده باشد. بر فرض فرد در ۱۶ سالگی مرتکب قتل شده و دستگیر می‌شود، اما ارجاع او برای اعمال ماده ۹۱ در۱۹سالگی اتفاق افتاده که او به بلوغ رسیده است.

کاش دستورالعمل را جدی بگیرند

دماوندی با اشاره به جزئیات این ماده تصریح کرد: «ما در ماده ۱ این دستورالعمل توضیح دادیم که کجا باید به این دستورالعمل رجوع کنند. مثل شعبات بازپرسی و دادگاه‌های کیفری ویژه اطفال، مراکز پزشکی قانونی، کانون اصلاح و تربیت، اداره آگاهی و نیروی انتظامی. مثلا یکی از مشکلات این بود که بچه‌ها بعد از دستگیری به اداره آگاهی فرستاده می‌شوند و بعضی وقت‌ها زیر بازجویی فنی قرار می‌گیرند و کتک می‌خورند. بعضی وقت‌ها هم در حد دشنام و توهین است. خود بچه‌ها می‌گویند که شدیدا تحت شکنجه روحی قرار می‌گیرند و تحقیر می‌شوند. ما این نهادها را مخاطب قرار دادیم و بعد از روی مقاله‌هایی که در مورد ماده ۹۱ نوشته شده بود، تعریفی برای درک ماهیت حرمت عمل ارتکابی و رشد کمال عقلی نوشتیم.

در تعریف درک ماهیت حرمت عمل ارتکابی گفتیم که احراز سوءنیت عام و خاص و میزان ارادی‌بودن رفتار مرتکب و قصد فعل واقع‌شده آگاهی فرد مرتکب نسبت به جرم‌بودن عمل ارتکابی و آگاهی او به مجازات آن مطابق با قانون است.

در تعریف رشد و کمال عقلی هم گفتیم حالتی است که فرد قادر به درک و اندازه‌گیری هزینه ناشی از رفتار خوب یا بد باشد. دارای کنترل خشم و اراده آزاد بوده و از رشد شناختی (جذب، انطباق، تعادل‌یابی در محیط و نظم و تنظیم‌گری ذهنی) یک فرد سالم برخوردار باشد.

در این دستورالعمل تأکید شده که متهم بلافاصله بعد از دستگیری باید به پزشکی قانونی ارجاع داده شود، اگر در شهر محل دستگیری پزشکی قانونی وجود ندارد، باید به نزدیک‌ترین پزشکی قانونی ارجاع شوند و این‌طور نباشد که دو، سه سال طول بکشد تا به پزشکی قانونی بروند».

وی در ادامه با اشاره به لزوم نگهداری مجرم زیر ۱۸ سال در کانون اصلاح و تربیت نیز گفت: «در مورد اینکه حتما باید در کانون‌های اصلاح و تربیت نگهداری شوند هم توضیحاتی آوردیم. خیلی از مواقع این افراد چون در کانون اصلاح و تربیت جا نیست، به بند عمومی و حتی جوانان فرستاده می‌شوند. بند جوانان متعلق به محکومان ۱۹ساله است و این بچه‌ها آنجا فرستاده می‌شوند. مشکلی که در کانون‌های اصلاح و تربیت داریم این است که طبقه‌بندی جرم وجود ندارد، این مسئله در بند جوانان وجود ندارد و همه در کنار هم قرار می‌گیرند. حتی به تازگی کلاهبرداری‌های زیر ۱۸ سال هم کنار این جرائم نگهداری می‌شوند و این خودش مشکل بسیار بزرگی است. چون این افراد کنار هم هستند، کسانی که سابقه طولانی دارند یا در آگاهی مجرمان سابقه‌دار به بچه‌های تازه‌وارد یک‌سری اطلاعات می‌دهند، عموما باعث سردرگمی آنها می‌شود. مثلا متهم سابقه‌دار به بچه زیر ۱۸ سال در آگاهی یاد می‌دهد که به بازجو چه بگوید و همین دروغ‌ها آنها را به دردسر می‌اندازد؛ هم در پزشکی قانونی و هم اینکه قاضی را عصبانی می‌کند. برای همین تأکید ما در دستورالعمل این است که بچه‌ها حتما به کانون فرستاده شوند. اصرارمان روی این بوده که پرونده شخصیت برای بچه‌ها تشکیل شود و مشکلاتی که از کودکی در زندگی داشته‌اند، مثل مشکلات روحی روانی یا شرایط رشد مغزی و تروما در نظر گرفته شود. تأکید زیاد ما این است که قضات روی سابقه رفتاری این افراد از این جهت که بخواهند علیه‌شان استفاده کنند، اینکه مثلا خانواده متهم موادفروش یا سابقه‌دار است بسنده نکنند و نگویند فرد مجرم بالفطره است. این موضوع در ماده ۹۵ قانون مجازات اسلام هم آورده شده ولی ما در دستورالعمل بر آن تأکید کردیم».

دماوندی با اشاره به اینکه دستورالعمل نقش خیلی پررنگی برای مرکز پزشکی قانونی در نظر گرفته گفت: «چراکه دانش آنها نسبت به حقوق پزشکی به کشف جرم کمک می‌کند منتها قضات توجه چندانی به این نظرات نمی‌کنند و فقط به این رجوع می‌کنند که آیا ماده ۹۱ دارد یا نه. ما با پزشکان قانونی که صحبت می‌کنیم به ما می‌گویند قاضی اصلا چیزهایی را که شما دنبال می‌کنید از ما نمی‌پرسد و تنها دنبال آن است که مشمول ماده ۹۱ می‌شود یا نه. برای همین نقش مراکز پزشکی قانونی را بیشتر کردیم تا توضیحات آنها مورد توجه قرار بگیرد و در دستورالعمل آورده‌ایم پزشک می‌تواند توضیحاتی را که در مورد متهم ضروری می‌داند، برای قاضی ارسال کند.

موضوع مهم دیگر در مورد این دستورالعمل ماده ۹ و تبصره‌های آن است. این ماده قرار بوده به عنوان تبصره برای ماده ۹۱ در اصلاحات بعدی قانون مجازات اسلامی مصوب سال ۹۲ آورده شود، اما رویکرد این‌طور بود که اگر ما بخواهیم ماده ۹۱ را اصلاح کنیم احتمالا شورای نگهبان کلا این ماده را حذف می‌کند، پس این تبصره را داخل دستورالعمل آوردیم. ماده ۹ این دستوراالعمل می‌گوید: هیئتی ۵نفره متشکل از روان‌شناس، پزشک معاین در پزشکی قانونی، مددکاری که مرتکب تحت نظارت او قرار داشته، رئیس کانون اصلاح و تربیت، یک نفر جرم‌شناس (که از میان اساتید دانشگاه انتخاب خواهد شد)، بلافاصله از زمان بازداشت در جریان تحقیقات مقدماتی قرار گرفته و ضمن مطالعه سوابق فردی و اجتماعی و سلامت روحی و روانی مرتکب و مصاحبه با وی نظریه کتبی خود را در خصوص درک ماهیت و حرمت عمل ارتکابی و رشد و کمال عقل شعبه بازپرسی ارائه کنند.

تبصره۱: اعضای هیئت از زمان ارائه گزارش پزشکی قانونی و تحقیقات مقدماتی حق دسترسی به محتویات پرونده و ملاقات با فرد مرتکب را دارا می‌باشند.

تبصره۲: چنانچه بازپرس، دادستان و دادگاه حسب مورد با نظریه این هیئت موافقت داشته باشد، موظف است به نحو مستند و مستدل دلایل مبنی بر رد نظریه هیئت را در تصمیم خود منعکس نماید.

وی در پایان خاطرنشان کرد: «در ماده ۷ دستورالعمل به دسترسی به وکیل اشاره کردیم و پیشنهاد دادیم از وکلایی که به‌صورت داوطلب در ان‌جی‌اوهای مرتبط با حقوق کودکان فعالیت می‌کنند، استفاده کنند چون یکی از مشکلات عمده پرونده‌های قتل زیر ۱۸ سال نداشتن وکیل انتخابی است. موضوع بعدی هم ماده ۱۰ و ۱۳ و ۱۴ است که وظایفی را برای مدیران دفاتر حمایت از زنان و کودکان تعیین کردیم و در ماده ۱۱ خواستیم که پرونده‌های قتل زیر ۱۸ به یک شعبه خاص در دیوان عالی ارسال شوند. پیشنهادی هم دادیم که مورد موافقت دکتر فرهادی هم قرار نگرفت این بود که از ابزار الکترونیک برای این بچه‌ها استفاده کنیم، چون پزشکی قانونی به ما گفته بود اکثر بچه‌های زیر ۱۸ سال اگر زندان بمانند، رفتارهایشان غیرعادی‌تر می‌شود و ممکن است بعد از آزادی رفتارهای خطرناکی نشان بدهند.

ادامه در صفحه ۱۳

نگاه

محرومیت‌زدایی از آموزش‌های مجازی

محمدرضا نیک‌نژاد . آموزگار

● در ماه‌های گذشته بسیاری از معلمان در هماهنگی با مدرسه توانستند تجربه‌ای ارزشمند در زمینه آموزش از راه دور به دست آورند؛ هرچند این تجربه تا پختگی کامل و کارآمدی نسبی نیاز به زمان دارد. اما کارآمدی تنها در گرو پختگی معلمان، خانواده‌ها و دانش‌آموزان نیست! بلکه این‌گونه آموزش نیازمند امکانات و زمینه‌های دیگری نیز هست؛ برای نمونه شبکه شاد برخلاف ادعای دست‌اندرکاران و هزینه‌های هنگفت مادی و غیرمادی، هنوز هم نتوانسته جایگزین پیام‌رسان‌هایی مانند تلگرام و واتس‌اپ و ... شود. از معلمان و دانش‌آموزان به فراوانی می‌شنویم که به‌خاطر فشارهای آموزش‌وپرورش و مدرسه، شاد را نصب کرده‌اند، اما در عمل از آن استفاده نمی‌کنند! هنگام ریشه‌یابی چرایی این عدم استفاده، کم‌وبیش پاسخ‌ها یکسان است! سرعتش کم است، دانلود فایل‌ها، ساعت‌ها و گاه یک شبانه‌روز طول می‌کشد، در مقایسه با دیگر پیام‌رسان‌ها امکانات اندکی برای به‌اشتراک‌گذاری فایل‌ها، کلاس‌های برخط (آنلاین)، برگزاری آزمون، بررسی تکلیف‌ها و ... دارد.

اما شاید گرفتاری اصلی‌ترِ آموزش مجازی، نه شبکه شاد که محدودیت اَستفاده از اینترنت در کشور و گستردگی خانواده‌های محرومی است که به دلایل گوناگون، از جمله دشواری‌های مادی، توان بهره‌گیری از آن را ندارند. به گفته دست‌اندرکاران، ۳۰ درصد دانش‌آموزان کشور از دسترسی به اینترنت محروم‌اند. اما این ۳۰ درصد نیز بخشی از نگرانی است! افزون‌بر دانش‌آموزان مناطق محروم، بسیاری از خانواده‌های شهری و حتی پایتخت‌نشین، با وجود پوشش اینترنت، توان پرداخت هزینه‌های رو به افزایش آن را ندارند؛ به‌ویژه در این شرایط سخت اقتصادی که بسیاری از کسب‌وکارها یا خوابیده‌اند یا نفسشان به شماره افتاده است. شوربختانه این گرفتاریِ بخشی از معلمان، با دستمزدهای اندک و هزینه سرسام‌آور را نیز دربر می‌گیرد.

با توجه به اماواگرهای شکلِ آغازِ آموزش در سال آینده به نظر می‌رسد افزون‌بر کارآمدکردن شبکه شاد، به‌خاطر رایگان‌بودن استفاده از آن، دست‌اندرکاران آموزشی و حتی فراتر از آن، حاکمیتی، باید در پی برداشتن سدهای بلند و فراوان آموزش‌های از راه دور باشند که محرومیت از امکانات ارتباطی و اینترنتی یکی از مهم‌ترین‌ها و اثرگذارترین آنهاست.

اما با توجه به محدودیت چندین‌ساله منابع مالی در آموزش‌وپرورش و دولت، این کار چگونه شدنی خواهد بود؟

یکی از راه‌ها، بازگشت دولت و پافشاری‌اش بر اجرای ماده ۷۸ قانون مالیاتی کشور است که پس از تأیید شورای نگهبان، در سال ۹۴ در دولت نیز تصویب و قرار شد آیین‌نامه‌های اجرائی‌اش نوشته و ابلاغ شود که شوربختانه از آن زمان تاکنون چنین اتفاقی رخ نداده است! ماده ۷۸ می‌گوید: «به منظور برقراری عدالت آموزشی و اجرای اصل۳۰ قانون اساسی و تجهیز کلیه آموزشگاه‌های آموزش‌وپرورش با اولویت مناطقِ محروم و روستاها، آستان قدس رضوی و آن دسته از مؤسسات و بنگاه‌های اقتصادیِ زیرمجموعه نیروهایِ مسلح و ستاد اجرائی فرمان امام و سایر دستگاه‌های اجرائی که تا زمان تصویب این قانون مالیات پرداخت نکرده‌اند...

ادامه در صفحه ۱۳

جدول ۳۶۸۱ ■ طراح: بیژن گورانی

افقی:

۱- مساوی در شطرنج- عمده و اساسی- ادعا ۲- بی‌حال- اصلاح خرابی- پسند و سلیقه ۳- دومین کشور پهناور دنیا- تخت پادشاهی ۴- پیش‌غذا- سوره هفتادوسوم قرآن- ترس ۵- رفت‌وآمد بسیار- از پرسنل کادر درمانی- لنگه در و پنجره ۶- انکار- مستمری ۷- با سرعت زیاد و بدون توقف- غربال- بیماری گواتر ۸- از قبایل قدیمی اعراب- طولانی‌ترین بزرگراه تهران- رها و آزاد ۹- شهری در فارس- کرم‌خورده- دیوانگی ۱۰- هدایت‌کننده- شیطان ۱۱- عید ویتنام- بیماری مزمن کبدی- آواره و سرگردان ۱۲- عارفان- افزون‌شونده- فتنه ۱۳- مسجد نجف اشرف- ادرار را از کلیه به مثانه هدایت می‌کند ۱۴- عارضه‌ای گوارشی- به‌نرمی رفتار کردن- فریاد مهیب ۱۵- درجه حرارت- ناسازگار با قاعده و قانون- چاه جهنم.

عمودی:

۱- قورباغه- تیزپرواز- غسل کودکان مسیحی ۲- آکادمی علوم و هنرهای سینمایی- هر بخش از مسابقه بسکتبال- بادمجانش آفت ندارد ۳- درخشندگی- از هفت‌قلم آرایش قدیم- مضمون ۴- رفیق منحرف- دوره تجدید حیات اروپا ۵- داروی ضد عفونی‌کننده زخم- انسان- پایتخت یونان ۶- تنه درخت- سومین فرمانروای خوارزمشاهی- خوراک قناری ۷- کبوتر دشتی- لباس تشریفاتی- هراس ۸- حرف ندا- گستاخانه سخن‌گفتن- رود آرام ۹- نوعی شیپور- از اجزای پیراهن- هدف، نشانه ۱۰- اندازه صدای هر سیستم صوتی- جنگ و پیکار- چین و چروک پوست ۱۱- آنچه در راه رضای خداوند به دیگری بدهند- برای سرخ‌کردن مواد غذایی به کار می‌رود- زمین دارای سبزه و گل‌های خودرو ۱۲- شکست‌خوردن لشکر- متحرک ۱۳- رهبر حزب- پیشانی- سر و صدا ۱۴- سفید آذری- میوه اشتهاآور- شجاعت ۱۵- بخش معرفی عناوین و موضوعات کتاب- خمیازه- خاندان.

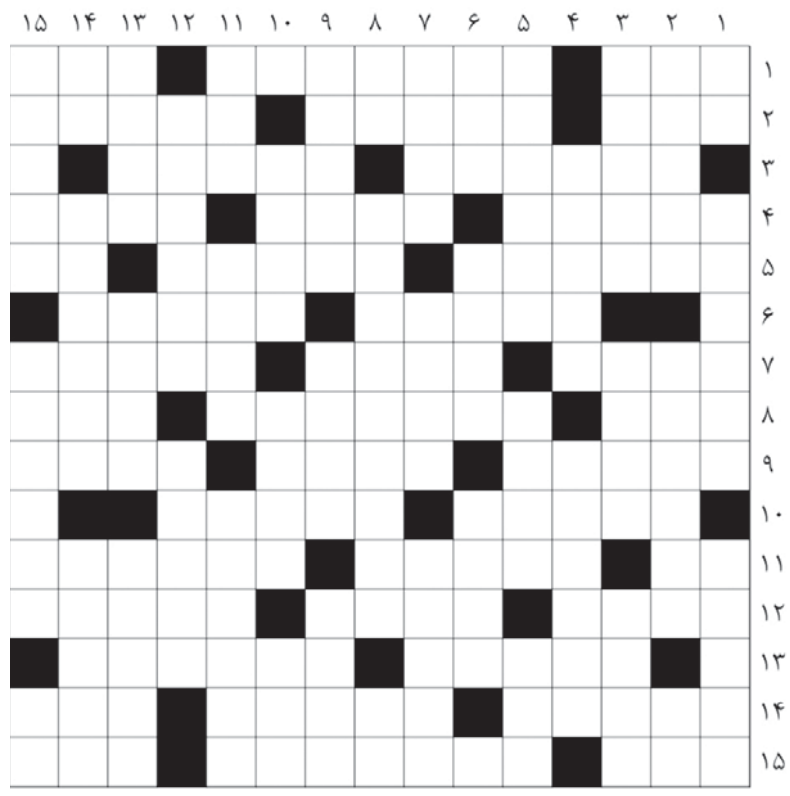

حل سودوکو سخت

۶	۷	۸	۴	۳	۱	۲	۹	۵
۵	۴	۹	۲	۷	۶	۱	۳	۸
۱	۳	۲	۹	۵	۸	۶	۷	۴
۹	۸	۱	۳	۶	۷	۵	۴	۲
۷	۶	۴	۱	۲	۵	۳	۸	۹
۳	۲	۵	۸	۴	۹	۷	۱	۶
۲	۱	۷	۵	۹	۴	۸	۶	۳
۸	۹	۳	۶	۱	۲	۴	۵	۷
۴	۵	۶	۷	۸	۳	۹	۲	۱

حل سودوکو ۲۶۷۶

۲	۷	۸	۶	۱	۵	۳	۹	۴
۶	۴	۵	۳	۹	۷	۸	۲	۱
۹	۱	۳	۴	۲	۸	۵	۶	۷
۵	۶	۹	۸	۳	۴	۱	۷	۲
۷	۸	۴	۲	۶	۱	۹	۳	۵
۳	۲	۱	۵	۷	۹	۶	۴	۸
۴	۵	۷	۹	۸	۳	۲	۱	۶
۸	۳	۲	۱	۴	۶	۷	۵	۹
۱	۹	۶	۷	۵	۲	۴	۸	۳

جدول ۳۶۸۰

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱	ز	ا	د	ب	و	م	■	ک	ی	ل	و	م	ت	ر	■
۲	ب	ز	■	س	ر	ا	س	ر	■	ج	ا	ج	ر	و	د
۳	ا	ل	ق	ا	■	م	ن	ت	خ	ب	■	ی	ا	س	ر
۴	ن	■	ه	م	س	ن	گ	■	ض	ا	ر	ب	■	ف	ی
۵	ر	ب	و	د	ن	■	ت	ر	ا	ز	و	■	پ	ی	ک
۶	ا	س	ه	■	ت	خ	ر	ی	ب	■	ب	ا	ز	د	م
۷	گ	م	■	ا	و	ب	ا	ش	■	ک	ل	و	ش	■	ا
۸	ا	ل	ا	ن	■	ا	ش	ق	ی	ا	■	ا	ک	ن	ه
۹	ز	■	ب	ا	ر	ز	■	ر	و	ک	ا	ر	■	ش	د
۱۰	گ	ر	ا	م	ی	■	ه	م	ن	ا	م	■	ت	ی	ر
۱۱	ر	و	د	■	ا	ش	پ	ز	ی	■	ر	ک	ا	ب	ی
۱۲	ف	س	■	م	ح	ا	ل	■	ف	خ	ا	م	ت	■	ک
۱۳	ت	ی	ت	ر	■	م	ی	گ	ر	ن	■	ا	ی	ک	س
۱۴	ن	ا	ق	ا	ب	ل	■	ا	م	ک	ا	ن	■	ی	ا
۱۵	■	ه	ی	د	ر	و	ژ	ن	■	ا	ل	ه	ل	ا	ل

سودوکو سخت ۲۶۷۷

زمان پیشنهادی: ۴۰ دقیقه

قانون‌های حل جدول سودوکو:

۱- در هر سطر و ستون باید اعداد یک تا ۹ نوشته شود. بدیهی است که هیچ عددی نباید تکرار شود.

۲- در هر مربع ۳×۳ اعداد یک تا ۹ باید نوشته شود و در نتیجه هیچ عددی نباید تکرار شود.

	۸			۴			۷	
	۹				۵			
۷		۳				۲		
۴	۷			۳	۸			
		۸				۶		
			۴	۲			۱	۸
		۵				۹		۷
			۶				۵	
	۱			۹			۲	

سودوکو ساده ۲۶۷۷

زمان پیشنهادی: ۲۰ دقیقه

سودوکو

سودوکو Sudoku یک واژه ترکیبی ژاپنی به معنای عددهای بی‌تکرار است و امروزه به جدولی از اعداد گفته می‌شود که به عنوان یک سرگرمی رایج در نشریات کشورهای مختلف به چاپ می‌رسد.

	۱	۷					۲	
	۳	۸		۵	۷	۶	۱	
		۵		۱		۸		۷
۱			۹				۶	۸
				۴				
۸	۷				۲			۱
۷		۲		۳		۹		
	۵	۱	۷	۲		۴	۸	
	۹					۱	۷	